

SHB 305 AİLELERLE SOSYAL HİZMET

Doç. Dr. Melahat DEMİRBİLEK

AİLE DANIŞMANLIĞI

- Sorun çözüme sürecine tüm aileyi katmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Sorun çözümlenirken doğrudan aile üyeleri arasındaki etkileşimlerin incelenmesini ve soruna katkısının değerlendirilmesini öngören bir yaklaşımdır (Turan,1999).

- Aile terapisini aileyi bir bütün olarak “danışan” gibi kabul eder. Birey kendi başına değil, ailenin diğer üyeleri ile ilişkileriyle bağlantılı olarak ele alınmaktadır (Özgüven, 2009:187).

- Aile danışmanlığında amaç ailelerin işlevlerinde, aile üyelerinin ruhsal sağlıklarını düzenlemek, birbirleriyle ilişki ve etkileşimini geliştirmek ve aile sisteminin işlerliğini sağlamaktır (Özgüven,2001:347; Kılıç, 2007:159; Kahramanoğlu, 2007:157).

AİLE DANIŞMANLIĞINDA BAZI YAKLAŞIMLAR

- Aile danışmanlığında kullanılan yaklaşımlar (kuramlar) çeşitlilik göstermekle (Nazlı, 2001:54) birlikte aile terapisi yaklaşımlarının hemen hepsi problemlerin “aile sistemi” ndeki uyumsuz etkileşimlerden kaynaklandığını kabul etmektedir. (Özgüven, 2009:189).

Psikanalitik (Psikodinamik) Yaklaşım

- Psikodinamik aile terapisi Sigmund Freud'un klasik çalışmalarına dayanır. (Gladding, 2012:194).

- Psikanalitik aile terapisi yaklaşımlında terapist aile bireylerinin “bilinçdışı” düşünce ve deneyimlerini kendi yaşantısı ve ilişkileri aracılığı ile “bilinçli” duruma getirmek ve özellikle kişinin geçmiş yaşantısı ile şimdiki davranışları arasındaki soruna ilişkin bir içgörü ve bütünleşme sağlamasına yardım edilmektedir. (Nazlı, 2001:62).

Sistem Kuramı

- Sistemik aile terapisi bireyin psikolojik durumu ile başlamak yerine, bireylerin ilişkileri bağlamında değerlendirme yapar. (Dallos & Draper, 2005:151). Sistem teorisi ailelerde ve diğer ilişkilerde hareketin/davranışın karşılıklı bağımlılığa dayalı olduğunun altını çizer. Ailedeki her bir birey diğerlerini etkilerken kendisi de diğerlerinden etkilenir (Dallos & Draper, 2005:25).

- Aile içindeki her bir birey özel bir alt sistemdir. Her alt sistem, parçası olduğu bir üst sistemden belirli ölçüde bağımsızdır (Özgüven, 2009:195).. Ailedeki sorunun kaynağı ne olursa olsun herhangi bir zamanda sistemde değişiklik yapmak suretiyle problem ortadan kaldırılabılır (Özgüven, 2009:200).

Yapısal Aile Terapisi Yaklaşımı

- Yapısal aile terapisi Minuchin tarafından geliştirilmiştir. Yapısal aile terapisi denilmesinin nedeni, aile sistemindeki yapısal “birleşme” ve “kopmaları” değiştirmeyi amaçlamasıdır. Yapısal aile terapisi kişiyi kendi yaşadığı sosyal çevresi içinde inceleyen bir yaklaşım olarak ailenin alt sistemleri özellikle ana-baba ve çocuklar arasındaki ilişkiler üzerine yoğunlaşır (Özgüven, 2009:211-212).

Bilişsel/Davranışçı Yaklaşım

- Davranışçı ve bilişsel davranışçı aile terapistleri aileler ve çiftlerin çevrelerinden etkilendiğine inanırlar. Davranış kalıpları öğrenilir dolayısıyla işlevsel olmayan davranış uygun davranışla yer değiştirebilir. Bu yaklaşımı kullanan terapistler şimdiki davranış üzerinde durur. Davranışçı ve bilişsel davranışçı yaklaşım doğrusaldır (Carlson, Sperry and Lewis, 2005:46).

- Bu modelde ailenin problemi tüm aile sisteminin yapı ve fonksiyonuna göre değerlendirilir. Yaklaşım sunulan şikayete dolaysız olarak bir çözüm bulma çabasıdır (Ersevım, 2008:344).

- Terapi süreci içinde değiştirilmesi gereken davranışlar genelde kişiler arası iletişim hataları olarak nitelendirilebilecek davranışlardır (Özgüven, 2009:307).

Stratejik Aile Terapisi

- Bu yaklaşımın ana özelliği danışmanın hastanın sorunlarını çözmek için strateji tasarlamasıdır. Spesifik problemi yok etmek için amaçlar açıkça oluşturulur, danışma evrelerinde bu amaçlara ulaşabilmek için dikkatlice planlama yapılır (Nazlı, 2001: 160).

İletişim Modeli

- Virginia Satir'in çalışmasının temeli kişiler arası sistemdeki değişimi sağlamak için ailedeki bireylerin öz saygılarının öne çıkarılmasıdır. Satir, öz saygı ve iletişim arasında direkt bir korelasyon (ilişki) bulmuştur. Roller, kuralları, iletişim süreçlerini etkilemek suretiyle ailenin işlevlerinde etkili olmaktadır. Aile üyeleri oturumlarda ne deneyimlediklerinin farkına vardıklarında, birey ve aile olarak büyürler (Carlson, Sperry and Lewis, 2005:25).

- Satir aileyi, üyelerinin birbirlerini desteklediği, kişiler arası etkileşimle oluşan bir sistem olarak kabul eder (Fışıloğlu, 1996:147).

KAYNAKLAR

- Carlson, Jon; Sperry, Len; Lewis, Judith A (2005) *Family Therapy Techniques: Intergrating and Tailoring treatment*, Routledge, New York and Hove, ISBN: 1-58391-360-2 (pbk.).
- Dallos, Rudi & Draper, Ros (2005) *An Introduction to Family Therapy: Systemic Theory and Practice*, First Published, Open University Press, New York-Glasgow, ISBN: 10 0 35 21604 8 (pb), 0 335 21605 6 (hb), 13 978 0335 21604 8 (pb), 978 0335 21605 5 (hb).
- Ersevîm, İsmail (2008) *Aile Tedavisi: Örnekleriyle Türleri, Felsefesi ve Terapisi*, 1. Basım, Özgür yayınları, İstanbul, ISBN: 978-975-447-242-4.
- Fışıloğlu, Hürol (1996) 2, "Virginia Satir: Aile İçi Algı-İletişim", *Aile Tedavileri*, A.Ü.Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Ana Bilim dalı, Yay.Sor. Efser Kerimođlu, Ankara, 147-152.
- Gladding, Samuel T (2012) *Aile Terapisi: Tarihi, Kuram ve Uygulamaları*, Çeviri Editörleri: İbrahim Keklik, İbrahim Yıldırım, 2. Baskı, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneđi Yayınları, Ankara, ISBN: 978-975-92254-3-8.
- Kılıç, Emine Z. (2007) "Aile Terapilerinin Tarihsel Gelişimi", *Başkent Üniversitesi Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Merkezi BEDAM Aile Danışmanlığı Sertifika Programı*, Ankara, 159-163.
- Nazlı, Serap (2001) *Aile Danışmanlığı*, 2.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ISBN: 975-591-145-6.
- Özgüven, İbrahim Ethem (2011) *Ailede İletişim ve Yaşam*, PDREM yayınları, Ankara.
- Özgüven, İbrahim Ethem (2009) *Evlilik ve Aile Terapisi*, 2. Baskı, PDREM Yayınları, Ankara, ISBN: 975-95622-4-3.
- Turan, Nihal (1999), *Sosyal Kişisel Çalışma: Birey ve Aile İçin Sosyal Hizmet*, Ed.Veli Duyan, 2.Basım Aydınlar Mat., Ankara.